

Список використаних джерел

1. Крайнова Ю. Н. Саногенное мышление против негативных переживаний / Ю.Н. Крайнова // Психология здоровья и личностного роста. – 2010. – № 4. – С. 58 – 74.
2. Гільман А. Ю. Саногенне мислення як чинник протидії емоційного стресу в навчальній діяльності студента / А. Ю. Гільман // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». – Острого: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2014. – Вип. 30. – С. 43-50.
3. Балл Г. А. Психологическое содержание личностной свободы: сущность и составляющие / Г. А. Балл // Психологический журнал. – 1997. – Т. 18. – № 5. – С. 7–19.

Трохименко А. О., асистент
Шкляр І. М., асистент Полтавський
національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ПРАВОСЛАВНА ДУХОВНА МУЗИКА У МУЗИЧНО- ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ П. Т. ЛИМАНСЬКОГО

Духовна музика належить до культурно-історичних цінностей, оскільки вона є надбанням певної епохи й сьогодні представлена не лише в духовних, а й у світських закладах освіти, в навчальних програмах вишів і шкіл, у репертуарах хорових колективів. Вивчення, популяризація та відродження шедеврів музики українського православ'я має сьогодні величезне пізнавальне й виховне значення, є однією із суттєвих проблем розвитку сучасного музичного мистецтва в Україні. Ураховуючи відомий факт тривалого замовчування та цілеспрямованого виключення цього жанру музичного мистецтва із педагогічної практики, особливою цінністю є музично-педагогічна діяльність неперевершеного майстра, талановитого митця, видатного диригента, мудрого викладача П. Т. Лиманського, який завжди розумів вагомість і необхідність залучення молодого покоління до спілкування з духовною музикою, хоровим мистецтвом. Православна духовна музика становила вагому частину репертуару створених ним хорових колективів та змісту диригентсько-хорової підготовки майбутнього вчителя музики, була предметом його наукових досліджень із проблем хорової культури і музичної педагогіки.

П. Т. Лиманський усвідомлював, що «література з історії церковної музики України занадто обмежена», тому, на його думку, «потрібно досить ретельно відшукувати реальні резерви освоєння цієї яскравої сторінки музичної скарбниці українського народу» [2, с. 69].

Він був прекрасно обізнаний з історією православної духовної музики, починаючи з часів Київської Русі й до початку ХХІ ст. Митець уважно стежив за репертуаром відомих хорових колективів України (Київського камерного хору, капели «Думка», хору Київської консерваторії та «Фрески Києва») і

намагався віднайти незаслужено забуті шедеври духовного мистецтва, зокрема «Богородице Діво, радуйся» Я. Яциневича, «Під твою милість» композитора української діаспори І. Соневицького, які вперше прозвучали у виконанні його колективу.

До сьогодні теоретико-методичний доробок Павла Тихоновича є базою професійної підготовки майбутнього вчителя музики – це понад 50 наукових праць, серед яких навчальні посібники, програми з хорового диригування та хорознавства; методичні рекомендації, статті з проблем хорової культури та музичної педагогіки. У творчому доробку П. Т. Лиманського – понад 40 творів у жанрі обробки української народної пісні й перекладу для хору та вокального ансамблю творів різного виконавського складу, аранжування хорових творів. Музична бібліотека, над створенням якої Павло Тихонович працював протягом усього життя, зберігається на кафедрі музики та допомагає педагогам і студентам у навчально-виховному процесі.

Павло Тихонович був організатором, керівником і натхненником цілої низки хорових колективів, від дитячих – до відомих у світі: хор СШ № 34 м. Полтави; народного хору «Візерунок» у Решетилівці; хорового ансамблю «Слов'янський світанок», Заслуженої капели бандуристок України; Академічної хорової капели Полтавського технічного університету імені Ю. Кондратюка.

Упродовж *двадцяти п'яти років* П. Т. Лиманський очолював самодіяльну народну хорову капелу Полтавського державного педагогічного інституту. Із цим колективом гастролював по містах України та Прибалтики. Народна хорова капела – лауреат і дипломант обласних, республіканських і всесоюзних фестивалів, різноманітних оглядів і конкурсів самодіяльного мистецтва. Колектив нагороджено золотими медалями й почесними грамотами, його плідна й активна концертна діяльність відзначена обласною премією імені В. М. Артеменка. Робота капели та її керівника висвітлювалася у міській, обласній і республіканській пресі. Надзвичайно природно, невимушено й легко звучали у виконанні колективу твори вітчизняних композиторів – М. Березовського, Д. Бортнянського, М. Лисенка, М. Леонтовича, Я. Яциневича, Л. Ревуцького, Л. Дичко.

Міжнародне визнання маестро принесла діяльність камерного хору «Гілея», створеного на базі психолого-педагогічного факультету Полтавського педагогічного інституту у вересні 1998 року.

У 2000 році в м. Дніпропетровську хор став дипломантом VII Всеукраїнського фестивалю хорової музики «Від Різдва до Різдва», а кожен з учасників отримав грамоту «Благословення за старанні труди на славу святої церкви». Високу оцінку отримала «Гілея» в Італії, де посіла перше місце на міжнародному конкурсі «Світ музики – 2000» у номінації «Духовна музика» [1].

Важко переоцінити внесок Павла Тихоновича та його колективу у справу відродження забутих шедеврів української духовної музики. Павло Тихонович підкреслював: «Релігійна музика посідає одне з перших місць за поширеністю та суспільно-громадською роллю і є невід'ємною частиною розвитку духовної культури українського народу» [2]. Під керівництвом П. Т. Лиманського вперше були створені тематичні концертні програми: програма української духовної музики «Кант Великодню», програма різд-

вяних колядок і щедрівок «Що то за предиво», яка включала обробки видатних українських композиторів, а також власні обробки українських народних пісень Павла Тихоновича – «Ой чий то кінь стоїть», «Ой ходить сон», «Ой хто-хто Миколая любить», програма до 50-ліття української автокефальної православної церкви.

Громадсько-пропагандистська та музично-педагогічна діяльність Павла Тихоновича Лиманського були спрямовані на відродження музичної культури православ'я від канту та партесного співу, від релігійних колядок і щедрівок до хорових концертів. Усе його життя було присвячене мистецтву хорового співу, прагненню відродити, зберегти та примножити безцінні скарби української духовної музики. Він любив музику, всього себе віддаючи покликанню, сцені, глядачеві, учням.

Духовна музика заслуговує на довге життя як визначна сторінка в культурній скарбниці українського народу. На довге життя заслуговує музично-педагогічна та творча спадщина одного з талановитих синів Полтавщини – Павла Тихоновича Лиманського.

Список використаних джерел

1. Знавець хорової справи Гнатюк Л. А. // Піснями й танцями уславлена Полтава / За ред. П. Я. Михайлика, Л. А. Гнатюк. – вид. 2-е, випр. і доп. – Полтава: Видання Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, 2001. – С. 43 – 47.
2. Українська церковна музика як історична пам'ять народу і сьогодення Лиманський П. Т. // Релігійна традиція в духовному відродженні України : матеріали Всеукраїнської наукової конференції / . – Полтава : Вид-во «Полтава», 1992. – С. 68 – 69.
3. Лобач О. О. Хай пам'ять музикою стане / О. О. Лобач // Зоря Полтавщини. – 2002 р. – 6 червня. – 4 С.

Чорнощоків А. Є., Народний художник України, завідувач кафедри образотворчого мистецтва
Саєнко Т. В., к.п.н., доцент
Мужикова І. М., к.п.н., доцент
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ВИПУСКОВОЇ КАФЕДРИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

На сучасному етапі розвитку суспільства система освіти потребує нових підходів у підготовці фахівців з образотворчого мистецтва, що знайшло